

Sygn. akt: III AUa 642/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **W. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.**

o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 8 stycznia 2013 r., sygn. akt: V U 61/12;

**uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i sprawę przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B..**

Sygn. akt III AUa 642/13

## UZASADNIENIE

Decyzją z 14 listopada 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. orzekł o odpowiedzialności W. D. za nieopłacone przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w H. należności z tytułu składek za okres pełnienia przez odwołującego funkcji członka zarządu w wysokości 8 887,11 zł w tym na:

- ubezpieczenia społeczne za okres: grudzień 2006 r., czerwiec 2007 r., sierpień 2008 r., listopad 2009 r. - luty 2010 r., wrzesień 2010 r. - marzec 2011 r. w kwocie – 5 587,23 zł, plus odsetki za zwłokę liczone na dzień 14 listopada 2011 r. w kwocie – 1 009 zł,

- ubezpieczenie zdrowotne za okres: grudzień 2006 r., czerwiec 2007 r., sierpień 2007 r., sierpień 2008 r., listopad 2009 r. - luty 2010 r., wrzesień 2010 r. – kwiecień 2011 r. w kwocie – 1 550,06 zł, plus odsetki za zwłokę liczone na dzień 14 listopada 2011 r. w kwocie -259 zł,

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres sierpień 2008r., listopad 2009r. - luty 2010r., wrzesień 2010r. - marzec 2011 r. w kwocie - 436,82 zł, plus odsetki za zwłokę liczone na dzień 14 listopada 2011 r. w kwocie 45 zł.

W. D. wnosił o uchylenie w/w decyzji i umorzenie postępowania.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z 8 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie prowadzenia działalności gospodarczej spółka “ (...) nie wykonywała ustawowego obowiązku opłacenia należności z tytułu składek w kwotach wskazanych w zaskarżonej decyzji. Należności te zostały objęte postępowaniem egzekucyjnym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w H. na podstawie tytułów wykonawczych. Przedmiotowe postępowanie zostało umorzone postanowieniem z dnia 15 lipca 2011 r. - na podstawie art. 59 § 3, w związku z art. 59 § 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z uwagi na całkowitą nieściągalność. Powyższa decyzja Naczelnika Urzędu Skarbowego w H. z dnia 15 lipca 2011 r. została uchylona mocą decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w L. z dnia 9 listopada 2011 r., z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części. Sąd ustalił również, że w toku postępowania egzekucyjnego zajęto ruchomości będące własnością spółki, które zostały sprzedane w trybie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji z wolnej ręki w dniu 16 października 2012 r. Nie znaleziono innego majątku spółki. Kwota uzyskana ze sprzedaży ruchomości w trybie przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji pozwoliła na zaspokojenie tylko części kosztów egzekucyjnych prowadzonych postępowań egzekucyjnych, dotyczących należności podatkowych Skarbu Państwa.

Zgodnie z treścią rejestru przedsiębiorstw (...) w okresie od dnia 26 lipca 2006 r. jedynym członkiem zarządu spółki z o.o. (...) był W. D..

Odwołujący złożył w Sądzie Rejonowym w Opocznie oświadczenie o wyjawieniu majątku, w którym wskazał, iż spółka (...) posiada towar handlowy w postaci płytek ceramicznych o wartości 108.917,48 złotych, które zdeponowane są w H. przy ul. (...), co nie znalazło oficjalnego potwierdzenia w postępowaniu egzekucyjnym.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne. Przywołał art. 31 i art. 32 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz, mający odpowiednie zastosowanie, art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa. Zgodnie z tym ostatnim przepisem za zaległości składkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo nie zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy i nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości spółki w znacznej części. Sąd zaznaczył, że ciężar wykazania przesłanek pozytywnych przeniesienia odpowiedzialności w postaci pełnienia przez daną osobę obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania, które przerodziło się w zaległość składkową, oraz bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce ciąży na ZUS, natomiast ciężar dowodu w zakresie istnienia uwalniających od tej odpowiedzialności - spoczywa na odwołującym. W niniejszej sprawie odwołujący podnosił, że spółka nadal dysponuje znaczącym majątkiem w postaci płytek ceramicznych. Jednakże przeprowadzone postępowanie dowodowe wskazuje, że faktycznie spółka (...) posiadała majątek w postaci tego rodzaju ruchomości, jednakże o wartości zdecydowanie mniejszej, niż wskazywał odwołujący w toku postępowania. Nie ujawniono także innych wartościowych składników majątkowych. Kwota uzyskana ze sprzedaży ruchomości w trybie przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji pozwoliła na zaspokojenie tylko części kosztów egzekucyjnych prowadzonych postępowań egzekucyjnych, dotyczących należności podatkowych Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji Dyrektor Izby Skarbowej w L. uchylił decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego w H. z dnia 15 lipca 2011 roku, z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części, jednakże w dacie rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości fakt, iż

postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko spółce doprowadziło tylko do częściowego zaspokojenia należności wobec Skarbu Państwa. Sąd orzekł zaś na podstawie stanu wg chwili wyrokowania zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący nie zwolnił się z odpowiedzialności za zaległe składki, co oznacza, że zaskarżona decyzja ZUS była prawidłowa.

Apelację od wyroku złożył odwołujący. Zaskarżył go w całości i zarzucił Sądowi Okręgowemu:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 116 § 1,2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja Podatkowa w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, iż nie wystąpiły okoliczności zwalniające wnioskodawcę od odpowiedzialności za nieopłacone składki przez (...) Sp. z o.o.,

2. naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej (bo dowolnej) oceny materiału dowodowego i nie przeprowadzenie wszystkich koniecznych do pełnego wyjaśnienia sprawy dowodów.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie odwołania od decyzji ZUS ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku, poprzedzającej go decyzji ZUS i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Przedmiotem sprawy było przeniesienie odpowiedzialności za zaległe składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych należne od " (...) sp. z o.o. w H. na członka zarządu – W. D.. Niesporne przy tym było, że zaległość taka rzeczywiście powstała, strony nie kwestionowały również jej wysokości określonej w zaskarżonej decyzji z 14 listopada 2011 r. Spór natomiast toczył się co do kwestii czy zaistniały przesłanki do obciążenia odpowiedzialnością za przedmiotowe składki odwołującego. I. przeniesienia odpowiedzialności za zaległości składkowe reguluje art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (j.t. Dz.U.2012.749 z zm.) mający w sprawie odpowiednie zastosowanie na mocy art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U.2013.1442 z zm.). Zgodnie z tym przepisem za zaległości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy i nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Jak wskazał już Sąd Okręgowy przepis określa pozytywne i negatywne przesłanki odpowiedzialności członków zarządu. Te pozytywne to:

- 1) istnienie zaległości składkowej,
- 2) wykazanie bezskuteczności egzekucji przeciwko samej spółce i
- 3) powstanie zobowiązania składkowego w czasie pełnienia przez daną osobę obowiązków członka zarządu.

Winien jej wykazać Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Skarżący kwestionował uznanie przez organ rentowy i Sąd pierwszej instancji, że w jego sprawie został udowodniony warunek w postaci zaistnienia stanu bezskuteczności egzekucji należności składkowych względem samej spółki. Bezskuteczność egzekucji jest rozumiana jako brak możliwości przymusowego zaspokojenia wierzyciela publicznoprawnego (tu organu rentowego), podczas wszczętej i

przeprowadzonej przez organ egzekucyjny egzekucji, skierowanej do majątku spółki (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2006 r., sygn. akt I UK 271/05, OSNAPiUS 2007, nr 9-10, poz. 142). Jednocześnie, bezskuteczność egzekucji z majątku spółki może być stwierdzona wyłącznie w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek, poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki za te należności (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., sygn. akt I UZP 4/09, OSNAPiUS 2009, nr 23-24, poz. 319), przy czym tak rozumiana bezskuteczność egzekucji, obok przypadku, w którym wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezskuteczność, występuje także, gdy wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania upadłościowego czy odmowie jego wszczęcia. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana także w inny sposób, ale musi ona być wynikiem okoliczności ujawnionych w ramach czynności przeprowadzonych w postępowaniu egzekucyjnym, a udowodnienie spełnienia tej przesłanki należy, jak już wspomniano, do organu właściwego w sprawach ubezpieczeń społecznych. W niniejszej sprawie organ rentowy wskazywał, że bezskuteczność egzekucji miałyby wynikać z postanowienia Naczelnika Urzędu Skarbowego w H. z 15 lipca 2011 r. umarzającego postępowanie egzekucyjne wobec spółki (...). Z uzasadnienia postanowienia wynika, że spółka nie posiada majątku na terenie działania Urzędu Skarbowego w H.. Jednocześnie, jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego, które w tym zakresie nie były kwestionowane ani przez odwołującego, ani przez ZUS, powyższe rozstrzygnięcie Urzędu Skarbowego zostało uchylone z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części, co stało się 9 listopada 2011 r. Tym samym, w świetle tak ustalonego stanu faktycznego, uznać trzeba, że na moment wydania zaskarżonej decyzji tj. na 14 listopada 2011 r., nie istniała formalna podstawa do przyjęcia, że egzekucja względem spółki była bezskuteczna. Jednocześnie, wobec konieczności powtórzenia postępowania egzekucyjnego, nie można twierdzić, że w jego trakcie zostały ujawnione okoliczności, aktualne na moment wydania zaskarżonej decyzji ZUS wskazujące na ową bezskuteczność. Sąd pierwszej instancji dostrzegł ten fakt, jednakże podniósł, że na moment wyrokowania nie ulegało wątpliwości, iż zaległości składkowe nie zostały zaspokojone z majątku spółki, a Sąd orzeka na podstawie stanu rzeczy z chwili wyrokowania, o czym stanowi art. 316 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zwraca tu jednak uwagę, że decyzja ZUS o obciążeniu członka zarządu odpowiedzialnością za zaległości składkowe spółki ma charakter konstytutywny. To oznacza, że odpowiedzialność członka zarządu spółki powstaje z chwilą wydania decyzji, a nie w momencie wykazania materialnoprawnych przesłanek tej odpowiedzialności w toku postępowania sądowego. Przesłanki materialnoprawne tej odpowiedzialności muszą zatem zostać spełnione już na dzień wydania decyzji. Konstytutywny charakter decyzji wyklucza możliwość uznania jej za prawidłową, gdy została wydana bez stwierdzenia stanu całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji w postępowaniu egzekucyjnym. Taka decyzja, tj. wydana bez uprzedniego stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w toku postępowania egzekucyjnego narusza art. 116 § 1 Ordynacji w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej.

W tych okolicznościach sprawy, tj. wobec wydania decyzji w sytuacji, w której nie istniało rozstrzygnięcie w przedmiocie bezskuteczności egzekucji oznacza, że sama decyzja została sporządzona bez wyjaśnienia istotnych okoliczności. Wymaga to przeprowadzenia stosownego postępowania dowodowego i to już przed organem rentowym. Stąd też zaistniała konieczność uchylenia na podstawie art. 477<sup>14a</sup> k.p.c. zarówno zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, jak i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na względzie powyższe orzeczono jak w sentencji.